

I L U S T R I R A N I *Slovenec*

*

TEDENSKA · PRILOGA SLOVENCA

9. MAJA 1932

TEVILKA 22

NAŠI SLOVENSKI TRGI: MARENBERG

(BESEDILO GLEJ NA ZADNJI STRANI)

Naši slovenski trgi: Marenberg

Spodaj: Na dvorišču razpuščenega samostana dominikank.

Duh. svetnik Iv. Messner,
župnik in dekan
marenberški.

Siegbert Wrentschur,
tovarnar in župan trga
Marenberg.

MARENBERG
Ein luth. Kloster & Dominici Ordens

Ostanki nekdanjega marenberškega gradu, kjer
je gospodoval Zeifrid iz Marenberga.

Zgoraj na levi: Nekdanji ponosni samostan do-
minikank, ki pa sedaj žalostno razpada (last
Ter. Suppanz).

Na levi: Samostan dominikank v Marenbergu
v XVII. stoletju.

Spodaj: Marenberška podružnica in znana ro-
marska cerkva Sv. Janeza na Suhem vrhu,
posvečena leta 1735, prenovljena leta 1930.

Spodaj na levi: Razgled s samostanskega ho-
dnika proti severu na cerkev sv. Treh kraljev
in na cesto čez prelaz Radlj ob državni meji.

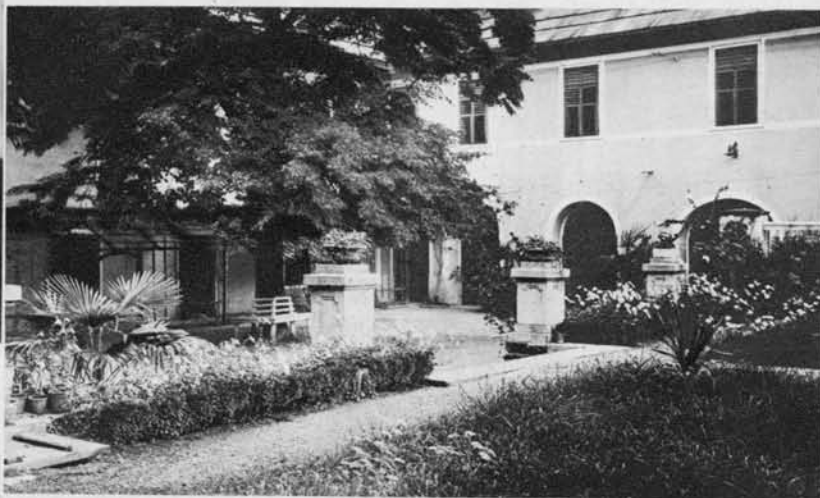

Lepote in zanimivosti Marenberga

Spodaj: Pogled na dvorišče marenberske graščine.

Janko Cerček,
starešina marenberskega
okrajnega sodišča.

Dr. A. Hönigmann,
marenberski okrajni
zdravnik.

Sedanja marenberska graščina (na desni)
in nekdanji samostan dominikank (na
levi), razpuščen 30. X. l. 1781; oboje sedaj
last Ter. Suppanz.

Slikovita marenberska
podružnica svetih Treh
kraljev na Radlju, za
katero je bil položen tem-
eljni kamen leta 1691.,
dograjena je bila l. 1732.

Spodaj: Notranjščina župne cerkve sve-
tega Mihaela v Marenbergu.

Marijina soha pred so-
diščem iz nekdanjega
samostana dominikank,
spodnji desni kip kaže
Seifrida, ustanovitelja
samostana, ostali trije pa
sv. Dominika, sv. Roka
in sv. Jakoba.

Na levi: Župna cerkev
sv. Mihaela v Marenber-
gu, ki jo je zgradil od
leta 1713-1724. škof grof
Atems, lani je bila pa
vsa prenovljena.

Spodaj: Kip na maren-
berški Kalvariji, od ko-
der je krasen razgled
po marenberškem polju.

Marenberski pevski zbor s pevovodjo Domanjkom v sredini.

Na levi: Starinski oltar sv. Križa v župni cerkvi iz nekdanje samostanske cerkve z dvema relikvarijema.

Prva slika od leve: Znamenita freska iz leta 1523. na evangelijski strani glavnega oltarja župne cerkve.

Marenberski gasilci z načelnikom Brudermanom.

Godbeno društvo s preds. I. Caplom in kapelnikom E. Pajkom.

Marenberg in okolica

Dobre pol ure hoda od železniške postaje Vuhred, v lepi Dravski dolini, na levem bregu Drave in na severnem koncu marenberskega polja leži priljubljeni letoviščarski kraj in trg Marenberg. Razprostira se v zapadnem delu Kozjakovega pogorja s podolgovato obliko ob lepi državni cesti Maribor-Dravograd. Severno nad trgov se dvigata dva strma, peševita hriba Stari grad in Pavlijeve peči. Na grajskem hribu se še vidi zadnje ruševine nekdanjega znamenitega gradu marenberske gospe. Danes stoji samo še ostanki zapadnega stolpa s portalom.

Prikupljivo sliko z romantičnim obilježjem daje tudi zapadni del trga s svojimi čednimi hišami, iznad katerih mole kakor glave osamele, fantastične peči. Poslednja na zapadnem koncu trga se imenuje »Kalvarija«, ker se nahajajo na njej na peterih mestih Kristusovi kipi naravne velikosti, ki predstavljajo Gospodovo trpljenje, kakor se ga spominjamo v molitvi žalostnega dela rožnega venca.

Malo severno za Kalvarijo stoji veliki razpadajoči marenberski samostan. Ustanovila sta samostan l. 1221. Zeifrid Marenberski in njegova mati Gizela. Dogotovljen je bil l. 1251. in je tvoril nekako zatočišče za žensko aristokracijo. Temu samostanu je bila prizidana bogata samostanska cerkev, imenovana: Naše ljube Gospe Marijinega Oznanenja pri Marenbergu na Radlu. Po tej cerkvi je dobil polagoma tudi trg ime: »Marenberg« iz Mariaberge. Ze imenovani Zeifrid Marenberski je tragično končal leta 1272 za časa kralja Otokarja Češkega, ko ga je ta dal — misleč, da je upornik — na krut način umoriti. Vendar si je Zeifrid izprosil od Otokarja to milost, da so smeli njegovo truplo prepeljati v marenberski samostan, kjer je nad 500 let počivalo v bakreni rakvi na evangelijski strani poleg glavnega oltarja. Ko je cesar Jožef II. dne 30. oktobra 1781 razpustil samostan in so bila cerkvena tla odstranjena ter prodana v Pišce, je bilo od ordinariata v Gradcu naročeno, naj se rakev s telesnimi ostanki Zeifrida prenese v župnijsko cerkev in shrani na primernem prostoru, kar se je izvršilo dne 22. julija 1793 po takratnem župniku Janezu Pancerju (1793—98) ter so bili shranjeni v kamnici nad prejšnjo zakristijo v stolpu, vendar ne dolgo, kajti habsburški nadvojvoda Ivan je dal telesne ostanke Zeifrida prepeljati v svoj muzej Joaneum v Gradcu, kjer se še danes nahajajo.

Po razpustu samostana so začeli krasno cerkev podirati; njene dragocenosti in zanimivosti

pa so se deloma razprodale, deloma razvlekle in prišle v nepravne roke. Zvonovi so prišli na Travnik (Weiss), dragocena monštranca, vredna 30.000 fl. je bila v veliko škodo farne cerkve od komisarja iz Gradca drugam poceni prodana. Ves inventar cerkve je bil leta 1795 na licitaciji prodan, kakor oltarji, prižnica in velik križ, katerega so razni dobrotniki kupili in ga potem podarili župni cerkvi Sv. Mihaela.

O starosti prvotne župne cerkve v Marenbergu se ne da nič gotovega povedati, najbrž pa je bila sezidana že v 12. stoletju. Tudi o sedanjih drugi cerkvi se ve le malo, ker nima niti letnice in je leta 1727 pogorelo župnišče z vsemi spisi in protokoli vred. Sedanje župnišče je bilo pozidano leta 1804, gospodarsko poslopje pa leta 1850. Kolikor je torej znano, je sedanja župna cerkev iz začetka 18. stol. Na mestu sedanje je stala prvotno stara in dosti manjša cerkev, ki se je morala leta 1713 podreti. Istega leta se je začelo z zidavo nove cerkve, ki je bila leta 1724 dogotovljena, a že 15. januarja 1727 je pogorela streha na ladji in stolpu.

Marenberg se omenja kot trg že leta 1599, tako je poročal takratni lav. škof Jurij III. Stobej pl. Palmberg v svojem pismu papežu Klementu VIII., vendar se ni dosti povečal, kajti vsa župnija Marenberg je še leta 1844 štela okoli 2000 duš, pri zadnjem ljudskem štetju pa tudi komaj 2139, med njimi okoli 50 protestantov. Marenberg je sedež okrajnega sodišča in dekanata. Kot župnija pripada že drugi lavantinski škofiji, prvič do leta 1787, ko je pripadala sekavski škofiji, ki je leta 1805 ustanovila v Marenbergu dekanat in so mu bile vse dosedanje župnije podrejane, in sedaj drugič, odkar se je vnovič uredila lav. škofija.

Iz Marenberga nas vodijo lepi kratki izleti v Zgornjo Vižingo, kjer je podružnica Sv. Ilje, menda najstarejša te župnije, in Spodnjo Vižingo s podružnico Sv. Martina, potem k podružnicam Sv. Janeza Nepomuka na Suhem vrhu ter Sv. Treh kraljev na Radlu. Kdor pa hoče napraviti daljše izlete, nima daleč na Radl, k Sv. Pankraciju nad Remšnikom ali na Veliko in Malo kapo zelenega Pohorja.

Najznamenitejša od vseh 4 podružnic je cerkev Sv. Janeza Nepomuka, oddaljena eno uro od Marenberga. Pred davnim časom je stal na mestu sedanje prostorne cerkve tako zvani Geratov križ, kjer se je z dovoljenjem lavantinske škofije včasih opravila sv. maša. Leta 1720 je dal Marko Gerhold namesto lesenega križa postaviti majhno kapelico. Ko je leta 1724 škof Jožef I. pl. Attems poslal nekoga duhovnika na vizitacijo v te kraje, je ta obiskal

tudi omenjeno kapelico ter zvedel, da še ni bila posvečena in imenovana po nobenem svetniku. Predlagal je torej, naj se določi kot patron sv. Janez Nepomuk, kar je bilo vsem po volji. Zato je bila ta kapelica 16. maja 1725 posvečena na ime Sv. Janeza Nepomuka in od tedaj je ta kraj po priprošnji tega svetnika prejel veliko milosti, da se je polagoma daleč okoli govorilo: »Jaz sem tudi že prejel milosti od Sv. Janeza na Suhem vrhu«. Ker pa je prihajalo tja vedno več ljudi, je leta 1729 prosila občina sporazumno s prednico samostana Katarino Susano pl. Grotteng, lav. ordinariata za dovoljenje, da bi se na mestu kapelice postavila cerkev. Kmalu bo torej 200 let, odkar stoji ta prostorna romarska cerkev, h kateri so prihajale svojčas od vseh strani številne procesije, ki pa so med vojno žalibog prenehale in tako so ji ostali samo še spomini na boljše čase. Lansko leto je bila s pomočjo državne podpore in tamošnjih faranov spet temeljito popravljena, da dominira v svojem nekdanjem veličastvu na hribu in vabi z novimi zvonovi vernike, da bi vnovič prišli od blizu in daleč iskati pomoči pri njenem patronu sv. Janezu Nepomuku.

Druga znamenita in še starejša podružnica marenberske župnije je cerkev Sv. Treh kraljev na Radlu, katere zidavo je dovolil škof Gaspar pl. Stadion z dekretom dne 6. junija 1619 ter je tudi sam položil temelj dne 25. septembra 1619. Dandanes je, dasi še dobro ohranjena, že skoraj čisto zaraščena od gozda, ki jo obdaja od vseh strani, ter z žalostjo zre nazaj na lepše čase.

Marenberžani so pridni in skrbni ljudje. Poleg običajnih poljskih pridelkov pridelujejo tudi mnogo hmelja. Prejšnja leta se je kupčija s hmeljem dobro obnesla, sedaj pa je kakor povsod nastala kriza. Trg nudi tudi razvajanemu letoviščarju vse ugodnosti, saj prihajajo od vseh strani tujci semkaj na oddih in vsem se dopade ta košček božje zemlje!

Slike k naslovni strani:

Grb trga Marenberg. — Marenberg od zahoda, spredaj na desni osnovna šola, nasproti protestantovska cerkev. — Trg Marenberg z razgledom proti Dravi in Vuhredu. — Motiv iz Marenberga. — Pogled na Marenberg od Vuhreda (proti severu).

Večino slik za to številko je posnel g. R. Kandrič.